

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Podpora českého zemědělství

The Support of the Czech Agriculture

Student: Eva Dvorská

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jana Gibarti, Ph.D.

Ostrava 2008

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně.
Přílohy č. 1., 2. a 3. dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.“

V Ostravě dne 16. dubna 2008

Eva Dvorská

Chtěla bych poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Ing. Janě Gibarti, Ph.D. za ochotu a poskytnutí dobrých rad při vypracování bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	1
1 Vývoj zemědělství a zemědělské politiky České republiky v období 1989 – 2006.....	3
1.1 České zemědělství po roce 1989 do konce roku 1997	3
1.2 Předvstupní zemědělská politika v období 1998 – 2004	4
1.3 Vývoj zemědělské politiky v České republice v období 2000 – 2006	6
1.3.1 Národní dotace a podpory z EU v období 2000 – 2006	7
1.4 Strukturální fondy v programovacím období 2000 – 2006	8
1.4.1 Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond.....	9
1.4.2 Finanční nástroj pro rybolov	9
1.4.3 Iniciativa LEADER +	10
1.5 Operační programy v období 2000 – 2006	10
1.6 Program SAPARD.....	11
1.7 Horizontální plán rozvoje venkova	12
2 Současný vývoj zemědělství a zemědělské politiky České republiky	14
2.1 Národní dotace.....	14
2.2 Podpory z Evropské unie spolufinancované dotacemi z národních zdrojů České republiky.....	16
2.2.1 LEADER ČR.....	16
2.2.2 Přímé platby	17
2.3 Fondy programovacího období 2007 – 2013.....	20
2.4 Rozvoj venkova a zemědělství v programovacím období 2007 – 2013	21
2.4.1 Programování rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013	22
2.5 Státní zemědělský intervenční fond	28
2.6 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond.....	29

3	Budoucnost zemědělství a zemědělské politiky České republiky.....	31
3.1	<i>Protesty zemědělců.....</i>	32
3.2	<i>Produkce biopotravin.....</i>	33
3.3	<i>Spotřeba průmyslových hnojiv</i>	34
3.4	<i>Vliv klimatických změn na zemědělství.....</i>	35
3.5	<i>Investice zemědělců se vyplatí.....</i>	35
3.6	<i>Vlastní komentář</i>	36
	Závěr.....	39
	Seznam použité literatury.....	41
	Seznam zkratk a symbolů	
	Seznam příloh	

Úvod

Bakalářská práce nese název „Podpora českého zemědělství“. Jako studentka oboru Národní hospodářství jsem si vybrala okruh, který odráží moji zálibu, a to zájem o české zemědělství. Zemědělství je jednou z důležitých oblastí našeho národohospodářského sektoru a podpora českého zemědělství přispívá ke stabilizaci a k rozvíjení konkurenceschopnosti na trhu.

Cílem bakalářské práce bude zkoumání podpor českého zemědělství, jaké změny podpory během programovacích období prodělaly, ale také, jak se podílely pozitivním způsobem na zvýšení konkurenceschopnosti českého zemědělství.

První kapitola se zaměřuje na vývoj zemědělství a zemědělské politiky od roku 1989, na transformaci zemědělství a na okamžik vstupu České republiky do Evropské unie. Samostatně jsou v této kapitole rozebírány podpory z EU spolufinancované z národních zdrojů České republiky a národních dotací České republiky v programovacím období 2000 – 2006. Jsou zde rozpracovány a uváděny základní informace týkající se jednotlivých národních dotací a přímých plateb, strukturálních fondů, operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, předvstupního programu SAPARD a programu Horizontální plán rozvoje venkova. Programovací období 2000 – 2006 se zaměřuje na Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond, Finanční nástroj pro rybolov a samostatně na Iniciativu LEADER. Strukturální fondy a Iniciativa LEADER mají pouze informativní charakter, tzn., jakým způsobem se podílely na podpoře českého zemědělství.

Druhá kapitola popisuje podporu českého zemědělství detailněji. Zaměřuje se na programovací období 2007 – 2013, proniká do problematiky národních dotací, přímých plateb a fondů z Evropské unie a vysvětluje, jak s těmito podporami nakládat. Více je tato kapitola zaměřena na Program rozvoje venkova v programovacím období 2007 – 2013. Rozebírají se jednotlivé osy a přibližují se správné postupy při získávání podpor na základě tohoto programu. Samostatně jsou zařazeny fondy, které se významně podílejí na zprostředkování finančních prostředků z Evropské unie a národních zdrojů. Mezi ně patří Státní zemědělský intervenční fond a Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond. Fondy mají pouze informativní charakter.

Třetí kapitola se zabývá budoucností českého zemědělství a české zemědělské politiky. Hlavním bodem jsou možnosti budoucích podpor z Evropské unie spolufinancované

Českou republikou a také možnosti budoucích národních podpor. Třetí kapitola se opírá o informace uvedené v předešlých kapitolách a dále o příspěvky od agrárních ekonomů a novinářů.

1 Vývoj zemědělství a zemědělské politiky České republiky v období 1989 – 2006

Zemědělství se po dlouhá léta muselo vypořádávat se značnými problémy, které ovlivňovaly vývoj zemědělství v České republice. Každé období bylo tedy pro české zemědělství impulsem k provádění lepších a kvalitnějších postupů k dosažení pozitivních výsledků našeho českého zemědělství.

1.1 České zemědělství po roce 1989 do konce roku 1997

Po sametové revoluci v prosinci 1989 nová československá vláda zahájila proces transformace. Po červnových volbách v roce 1990 stanovila reformní program, který se skládal z liberalizace cen, měnové reformy a privatizace velkých a malých podniků.

Zahraniční obchod se v oblasti zemědělství po devalvaci dal vysledovat obtížně. Prostřednictvím devalvace mělo dojít ke stimulování vývozu a omezení dovozu. Ale opakem bylo, že vývozy a dovozy vyjádřené v amerických dolarech v letech 1991 a 1992 nadále rostly, přičemž dovoz rostl rychleji než vývoz.

Na transformaci v oblasti zemědělství se neprováděla žádná zvláštní strategie. Cenová liberalizace se měla zaměřovat pouze na ceny zemědělských vstupů, výstupů a potravin. Privatizace, která byla prováděna ve dvou vlnách, se zabývala pouze státními podniky v zemědělství. Na státní podniky v zemědělství se vztahovaly liberálně tržní principy.

Oblast zemědělství byla výjimečná tím, že nad státními podniky dominovala zemědělská družstva, která po transformaci potřebovala zvláštní legislativu.

Transformace zemědělských družstev byla zaměřena na vypořádání majetkových nároků a na transformaci zemědělského družstva na alternativní právnickou osobu. Vyrovnaní majetkových nároků se dělilo na soukromý majetek zahrnující především půdu a rozdělení majetku ve vlastnictví družstva. Během komunismu byla půda zemědělských družstev majetkem jednotlivců, obvykle členů družstev, ti ale na ní nemohli hospodařit samostatně. Proces transformace zemědělského družstva na alternativní právnickou osobu dalo vzniknout

nově družstvu vlastníků nebo akciovým společností. Na počátku roku 1992 se ale všichni vlastníci museli rozhodnout, zda ponechají majetek družstvu za nájem, nebo majetek vyjmou pro soukromé činnosti. Majetek majitel buď sám spravoval, nebo ho pronajal jinému zemědělskému družstvu. Do konce roku 1994 byla většina požadavků zaměřena na převod půdy do užívání majiteli. Do konce roku 1994 se také zvýšilo množství zemědělských družstev, protože se značná část rozdělila na menší. Mezi základní důvody patřila zkušenost zemědělských družstev s hospodařením a také dostatek finančních prostředků.

Pro dosažení cílů zemědělské politiky vznikly nové dva fondy, a to Státní fond tržní regulace v zemědělství (SFTR) a Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF). SFTR byl založen v roce 1992 a jeho hlavní funkcí byla regulace cen na domácím trhu prostřednictvím intervenčních nákupů a vývozních subvencí. PGRLF byl založen v roce 1994 a od tohoto roku se zabývá přímou rozpočtovou pomocí zemědělství formou subvencování úvěrů a modernizací výroby. Zemědělství svým znečištěním ale příliš nepřispívalo životnímu prostředí. Proto byl v roce 1994 zaveden program Krajina, který se věnoval záležitostem okolo životního prostředí. Státní fond životního prostředí se o ochranu životního prostředí angažoval vytvářením a podporou environmentálních programů v zemědělství.

1.2 Předvstupní zemědělská politika v období 1998 – 2004

V roce 1997 na zasedání Evropské rady v Lucemburku bylo rozhodnuto, že Evropská unie zahájí rozšiřovací proces s Kypru a pěti státy SVE, které doporučila v rámci Agendy 2000 Evropská komise – Českou republikou, Slovinskem, Estonskem, Polskem a Maďarskem. Po parlamentních volbách v roce 1996 byla žádost Malty pozastavena. S touto skupinou, někdy též označovanou jako „lucemburská skupina“, bylo jednání oficiálně zahájeno 31. března 1998. K lucemburské skupině se připojilo dalších 5 států SVE, a to Bulharsko, Rumunsko, Litva, Lotyšsko, Slovensko a nakonec i Malta („helsinská skupina“). Přístupová jednání byla nakonec ukončena na summitu v Kodani 13. prosince 2002, kde EU rozhodla pouze o deseti kandidátských zemích, tedy bez Bulharska a Rumunska.

Česká republika si podala oficiální žádost o členství v EU již v lednu 1996. ČR vyplnila dotazník, který obsahoval několik otázek, a na základě tohoto dotazníku Komise doporučila, aby s Českou republikou bylo zahájeno jednání o vstupu. Komise na základě

předvstupní strategie připravila dokument nazvaný Přístupové partnerství. Cílem daného dokumentu bylo sjednocení všech forem podpor EU kandidátským zemím do jednotného rámce a přizpůsobit je individuálním potřebám. Dokument Přístupové partnerství měl zkrácenou a plnou verzi. Kratší verze zahrnovala základní principy a priority pro přijímání *acquis communautaire*¹ v krátkodobém horizontu (pro rok 1998) a ve střednědobém horizontu (od roku 1999 do vstupu do EU). Komise od roku 1998 zpracovávala tzv. Pravidelné zprávy o pokroku kandidátských zemí.

S Českou republikou, jak již bylo zmíněno, byl v březnu 1998 zahájen rozhovor o vstupu do EU. Na základě toho byla otevřena bilaterální mezivládní konference o přistoupení ČR k EU na úrovni ministrů. Negociační proces² měl dvě části, tzv. screening³ a samotné jednání. Hlavním úkolem screeningu byla identifikace problémů a z daného hlediska bylo *acquis communautaire* rozděleno do tří hlavních skupin, a to normy, které jako kandidátská země je schopna bez problémů převzít, které budou vyžadovat institucionální, technické a jazykové úpravy a které budou vyžadovat státní zásahy. Pro potřeby screeningu a následujících negociací bylo celé *acquis communautaire* rozděleno do 31 kapitol. Screening byl ukončen v průběhu roku 1999 a následovalo vyjednávání o podmínkách vstupu ČR do EU. Evropská unie oficiálně rozhodla o vstupu ČR v Kodani v prosinci 2002, kdy byl také oficiálně ukončen negociační proces. Po podepsání Smlouvy o přistoupení v dubnu 2003 vstoupila ČR do EU 1. května 2004.

V souvislosti se zemědělstvím zpracovalo Ministerstvo zemědělství v roce 1998 dokument s názvem Národní program pro přijetí *acquis communautaire* v sektoru zemědělství. Šlo o program zajištění institucionální základny pro aplikaci mechanismů SZP a legislativního přizpůsobování včetně strukturálních otázek a rozvoje venkova. Součástí dokumentu „Národní program přípravy ČR na členství v EU“ se stal Národní program za sektor zemědělství.

Vláda ČR dne 12. ledna 2000 schválila svým usnesením č. 49 materiál „Koncepce resortní politiky Ministerstva zemědělství na období před vstupem ČR do EU“. Koncepce výzkumu a vývoje v resortu zemědělství podporovala rozhodování Ministerstva zemědělství ČR právě při realizaci „Koncepce resortní politiky MZe na období před vstupem ČR do EU“.

¹ *Acquis communautaire* je schopnost brát na sebe závazky vyplývající z členství (převzetí celého právního rámce a závazků EU, vyplývajících ze systému EU), včetně důsledného naplňování cílů politické, hospodářské a měnové unie.

² Negociační proces je samotný proces vyjednávání, původně byl zahájen v roce 1998 pouze se zeměmi tzv. lucemburské šestky a v roce 2000 k ní přibyla i tzv. helsinská šestka.

³ Screening je porovnáním *acquis* Evropských společenství s českou legislativou.

Koncepce dále pomáhala subjektům resortu při zvyšování jejich konkurenceschopnosti, vzdělávání odborníků resortu a podporovala inovační schopnosti výrobních subjektů. Ministerstvo zemědělství ČR v roce 1999 stanovilo priority výzkumu a vývoje na 5 let.

V roce 1997 byl přijat zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, který měl všechny aktivity související se zemědělskou politikou konsolidovat a vymezovat. Ministerstvo zemědělství ČR se zabývalo podpůrnou a dotační politikou a výdaji pro Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond a pro Státní fond tržní regulace. Podpůrná a dotační politika vyplývala ze zákona č. 252/1997 Sb. Na základě tohoto zákona MZe poskytovalo dotace podle tzv. Zásad MZe a podle Nařízení vlády. Zásady MZe se vydávaly každý rok, aby se výše podpor mohla odvíjet od každoročních priorit. Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond opět podporoval zemědělství prostřednictvím úroků k zemědělským úvěrům a poskytoval garance za úvěry. Státní zemědělský intervenční fond od roku 2000 nahradil název Státní fond tržní regulace. SZIF prováděl regulaci a stabilizaci trhu na základě zákona č. 256/2000 Sb., o SZIF. Fond se v průběhu předvstupního období zaměřoval oblastí jako minimální ceny, vývozní subvence, intervenční nákupy, skladování a prodej. Od roku 2001 se k těmto oblastem zařadil také systém produkčních kvót pro mléko, cukr a vyplácení podpor v souvislosti se školním mlékem, zpracováním brambor a pšenice na škrob atd.

Výdaje dotační zemědělské politiky České republiky v období od roku 1997 do roku 2005 jsou uvedeny v příloze č. 1.

1.3 Vývoj zemědělské politiky v České republice v období 2000 – 2006

Zemědělská politika České republiky se v tomto období posouvá dál. Nastává pro Českou republiku, z hlediska EU, programovací období. V tomto období může ČR čerpat finanční prostředky z rozpočtu EU prostřednictvím strukturálních fondů. ČR může také získat podpory pomocí přímých plateb a národních dotací.

Programovací období 2000 – 2006 bylo další příležitostí pro české zemědělství, jak přispět k rozvíjení oblasti zemědělství, tak příležitostí ke konkurenceschopnosti s jinými zeměmi.

1.3.1 Národní dotace a podpory z EU v období 2000 – 2006

Národní dotace a podpory z EU v tomto programovacím období byly velice důležitou součástí finančních prostředků, které ČR získala pro podporu českého zemědělství. Po vstupu ČR do EU v roce 2004 měla možnost ČR získávat finanční prostředky i z jiných programů, než doposud. Otevřela se jí cesta k další pomoci českým zemědělcům, aby byly více konkurenceschopní a měly snahu se nějakým způsobem iniciovat nejenom v ČR, ale také v zahraničí.

Národní dotace

V programovacím období 2000 – 2006 nebyla iniciativa LEADER + pro ČR přístupná. I přesto se ČR začala vzhledem k rozvoji venkova a zemědělství na tento program připravovat s předstihem. Aplikace a realizace tohoto programu ČR využila až v programovacím období 2007 – 2013. Během programovacího období ČR vytvářela podmínky pro mikroregiony a místní akční skupiny tak, aby byly schopné tento program využívat a organizovat strategie a projekty.

Místní akční skupiny (MAS)⁴ využívaly principu LEADER v souvislosti s podporou rozvoje a obnovy obcí, rozvoje zemědělství a s péčí o krajinu a přírodu. MAS si uvědomovaly, že musí vytvářet kvalitní projekty pro následné programovací období 2007 – 2013 a využívat finanční prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova jako nástroje Společné zemědělské politiky.

Přestože byla metoda⁵ LEADER v ČR jen krátce, byly vidět výsledky ve venkovských oblastech. Metoda LEADER přinesla mnoho pozitivních poznatků, nejen z hlediska organizace, ale také pro spolupráci s dalšími subjekty pro rozvoj mikroregionu.

⁴ MAS je místní komunitní skupina působící na definovaném území, která spojuje subjekty neziskového, podnikatelského a veřejného sektoru za účelem partnerství a spolupráce v oblasti rozvoje venkova a zemědělství v návaznosti na získání finanční podpory z fondů EU a státního rozpočtu. Na základě metody LEADER byly vytvořeny právě MAS.

⁵ Metoda LEADER je zaměřena na rozvoj venkova (venkovských mikroregionů), získávání finančních prostředků a vytváření dobrých organizačních podmínek.

Metody LEADER bylo využito v programu⁶ LEADER ČR pod záštitou Ministerstva zemědělství ČR, v Programu obnovy venkova a v programech s podporou EU (program SAPARD a Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství).

Přímé platby

Státní zemědělský intervenční fond zajišťuje vyplácení podpor a v rámci SZP poskytuje finanční prostředky z Evropského zemědělského podpůrného a záručního fondu (EAGGF). Přířem podpor jsou přímé platby (SAPS) a k nim příslušné národní doplňkové platby (Top-Up).

Po vstupu ČR do EU v roce 2004 byl uplatňován jednotný systém platby na plochu (Single Area Payment Scheme – SAPS). ČR bude SAPS, což je zjednodušená forma přímých plateb, využívat až do konce roku 2008. Hlavním cílem SAPS je zajistit českým zemědělcům dostatek finančních prostředků. Objem těchto přímých plateb se každý rok zvyšuje.

Národní doplňkové platby doplňují sníženou konkurenceschopnost sektorů, které se dostaly na nižší úroveň přímých plateb vůči podporám ve starých členských státech EU. Navýšení Top-Up je financováno ze zdrojů ČR. Národní doplňkové platby jsou dány komunitárním právem a jsou zaměřeny na sektory: pěstování lnu na vlákno, chmel, přežvýkavci, pěstování některých plodin na orné půdě a pěstování brambor.

Přímé platby jsou tedy důležitou součástí podpory zemědělců.

1.4 Strukturální fondy v programovacím období 2000 – 2006

Strukturální fondy představovaly finanční podporu ve formě nevratných dotací (grantů) na uskutečnění konkrétních opatření. Fondy mohly být použity pouze pro akce, které s daným fondem souvisely. Akce byly vymezeny v nařízení Komise včetně postupu realizace a požadavků.

⁶ Program LEADER ČR využíval metody LEADER.

1.4.1 Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond

Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF) se dělil na část podpůrnou a na část záruční. Podpůrná část patřila v tomto období do strukturálních fondů EU. Tato část se podílela zejména na financování akcí, které spadaly pod Cíl 1 a v některých případech i pod Cíl 2⁷ při rozvoji venkova. Iniciativa LEADER + pro rozvoj venkova byla z této podpůrné části také financována. Záruční část představovala okolo 95 % všech výdajů a sloužila především pro financování Společné zemědělské politiky. V souvislosti s Nařízením Rady č. 1257/1999 byla jen malá část finančních prostředků využita pro podporu opatření v rámci Cíle 2.

Oblasti podpory EAGGF byly např. posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí, zahájení činnosti mladých farmářů, zemědělství šetrné vůči životnímu prostředí, lesnictví a investice do zemědělského hospodářství.

1.4.2 Finanční nástroj pro rybolov

Finanční nástroj pro rybolov (FIFG) nebyl klasickým fondem, ale finančním nástrojem, který byl vymezen Nařízením Rady č. 1263/1999.

FIFG přispíval k vyváženému čerpání finančních prostředků v oblasti rybolovu (podpora mořských kultur a chovu ryb apod.), podporoval a zvyšoval rozvoj a konkurenceschopnost výnosných podniků v odvětví (rozvoj rybářských přístavů, modernizace rybářských lodí apod.) a pomáhal při uplatnění na trhu a přispíval k revitalizaci oblastí závislých na rybolovu.

⁷ V programovacím období 2000 – 2006 byly cíle definovány takto: Cíl 1 – povzbuzování rozvoje a strukturálních změn regionů, jejichž rozvoj zaostává; Cíl 2 – podpora hospodářské a společenské přeměny oblastí, jež čelí strukturálním obtížím; Cíl 3 – podpora přizpůsobování a modernizace politik a systémů vzdělávání, školení a zaměstnanosti.

1.4.3 Iniciativa LEADER +

Evropská unie v tomto období vytvořila tzv. Iniciativy Společenství, které měly nalézt řešení k problémům ovlivňující celou EU.

Iniciativa LEADER + se zabývala integrovaným rozvojem venkova (využití kulturních a přírodních zdrojů s vazbou na program Natura 2000, zvýšení kvality života ve venkovských oblastech apod.), zaměřovala se na spolupráci mezi venkovskými oblastmi (týkala se jen oblastí uplatňující integrovaný rozvoj venkova) a vytvářela síť všech venkovských oblastí v EU (vztahovalo se na všechny oblasti podpory).

Finanční prostředky byly alokovány prostřednictvím místních akčních skupin na základě rozvojových strategií. Rozvojové strategie se zabývaly např. využitím přírodních a kulturních zdrojů, kvalitou života atd.

Iniciativa LEADER + byla v programovacím období 2004 – 2006 začleněna do Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

1.5 Operační programy v období 2000 – 2006

Na základě specifických cílů Národního rozvojového plánu pro toto období bylo vytvořeno a realizováno sedm operačních programů, z toho šest operačních programů bylo zaměřeno sektorově. Pro sedm regionů soudržnosti, které byly způsobilé pro podporu v rámci Cíle 1, byl vytvořen Společný regionální operační program. Jednotlivé operační programy se nevztahovaly na hlavní město Prahu, protože svojí ekonomickou vyspělostí nesplňovala kritéria Cíle 1. Pro ni byl vytvořen samostatný program v rámci Cíle 2 a 3.

OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství byl jediným operačním programem zabývajícím se zemědělstvím. Prioritami OP bylo rozvoj zemědělství, lesního a vodního hospodářství a venkova a technická pomoc. Strategie tohoto OP byla zaměřena na trvale udržitelný rozvoj zemědělství. V oblastech provádějící intenzivní zemědělskou výrobu byl kladen důraz na konkurenceschopnost zemědělství. V regionech provádějící extenzivní zemědělskou výrobu byl kladen důraz na rozvoj dalších funkcí v souvislosti se zemědělstvím, lesnictvím a vodním hospodářstvím. OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství se také zabýval zvýšením podílu sektoru na tvorbě HDP a zaměstnanosti ČR,

kvalitním zpracováním a výrobou zemědělských produktů apod. OP byl financován podpůrnou částí EAGGF. Finanční prostředky byly poskytnuty na investice v zemědělství a na podporu začínajících farmářů.

1.6 Program SAPARD

V roce 1997 byl zahájen projekt s názvem Agenda 2000 a byl ukončen v Berlíně v roce 1999 podepsáním politické dohody. Agenda 2000 představovala akční program, který měl reformovat politiky Společenství (zemědělská, environmentální, strukturální aj.) a předložit finanční rozpočet na období 2000 – 2006 s ohledem na rozšíření EU. Vše to vyvrcholilo na zasedání Evropské rady v Kodani v roce 2002, kde bylo rozhodnuto o přistoupení deseti nových členských států s pevně daným termínem 1. května 2004. V období 2004 – 2006 mohla ČR čerpat finanční prostředky z tzv. předvstupních nástrojů (Phare, ISPA a SAPARD).

Předvstupní program SAPARD byl určen pro deset kandidátských zemí. Na základě doporučení EK měl pomoci zemím při řešení konkrétních úkolů při zavádění *acquis communautaire*, které se vztahovaly ke SZP, strukturálním změnám v jednotlivých zemědělských sektorech a na venkově. Zajímavostí je, že každá kandidátská země mohla tento program samostatně administrovat.

Základním programovým dokumentem byl Program rozvoje venkova, který měla za úkol každá kandidátská země vypracovat. V roce 2000 Evropská komise schválila ČR Program rozvoje venkova. PRV popisoval situaci na venkově, stanovil politiku země v oblasti rozvoje venkova, popsal finanční a administrativní řízení programu a stanovil tři priority programu SAPARD:

- zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a zpracovatelského průmyslu;
- trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí;
- odborná pomoc při zavádění a využívání programu.

Vzhledem k tomu, že ČR vstoupila do EU v roce 2004, nebyla již v tomto roce vyhlašována žádná kola žádostí o finanční prostředky. Uzavírání smluv bylo tedy ukončeno 31. prosince 2003, ale finanční prostředky byly vypláceny až do konce roku 2006.

Z programu SAPARD se finanční prostředky poskytly např. na investice do zemědělských farem, zdokonalení veterinárních kontrol, kvality potravin a ochrany spotřebitele, obnova vesnic a zachování kulturního dědictví atd.

Program SAPARD se zaměřoval na institucionální přípravu na čerpání prostředků z EAGGF. Za program v ČR zodpovídalo Ministerstvo zemědělství ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Ministerstvo financí ČR. Mezi základní instituce byly považovány Národní monitorovací výbor SAPARD a agentura SAPARD, která odpovídala za naplnění projektů programu. Následující tab. 1.1 uvádí, kolik finančních prostředků Česká republika získala v následujících letech. Graf je uveden v příloze č. 2.

Tab. 1.1 Čerpání finančních prostředků v letech 2004 – 2006 (v tis. Kč)

Rok	Čerpání finančních prostředků		
	Z EU	Z ČR	Celkem
2004	1 312 968	311 670	1 624 638
2005	461 916	123 513	585 429
2006	94 710	26 241	120 951

Zdroj: Výroční zprávy SZIF 2004 – 2006, vlastní zpracování.

1.7 Horizontální plán rozvoje venkova

Evropská komise schválila na období 2004 – 2006 základní programový dokument nazvaný Horizontální plán rozvoje venkova. HPRV sloužil pro poskytování podpor formou finančních prostředků českému zemědělství a venkovu. Formy podpor z EU byly implementovány prostřednictvím záruční sekce EAGGF.

Cílem HPRV bylo pomocí opatření Předčasné ukončení zemědělské činnosti, Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními (LFA), Agroenvironmentální opatření (AEO), opatření Lesnictví a Zakládání skupin výrobců získání nároku na dotace českým zemědělci. Pod opatření Předčasné ukončení zemědělské činnosti byl podnět nahrazovat starší zemědělce mladšími. Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními se zaměřovaly na podporu horských a podhorských oblastí. Podpory na opatření „Méně příznivé oblasti“ se zabývaly většinou ekonomicko-sociálními problémy, které

směřovaly na hospodaření zemědělců v horských oblastech. Agroenvironmentální opatření svými finančními prostředky podporovalo životní prostředí, ošetřování travních porostů, péči o krajinu a osevní postupy v ochranných zónách jeskyní. Opatření Lesnictví se zaměřoval na zalesňování zemědělské půdy a na rychle rostoucí dřeviny. Opatření Základní skupiny výrobců se zabývalo dotacemi v oblasti jatečných zvířat.

Cílem HPRV bylo mj. zlepšit informovanost případných žadatelů na základě jednotlivých podmínek opatření, rychlejší a stabilnější vyplacení podpor. Tab. 1.2 uvádí finanční prostředky, které ČR získala v následujících letech.

Tab. 1.2 Čerpání finančních prostředků v letech 2004 – 2006 (v tis. Kč)

Rok	Čerpání finančních prostředků		
	Z EU	Z ČR	Celkem
2004	x	x	2 072 ¹⁾
2005	4 856 186	1 214 821	6 071 007
2006	5 190 402	1 299 650	6 490 052

Zdroj: Výroční zprávy SZIF 2004 – 2006, vlastní zpracování.

Poznámky: 1) Ve výroční zprávě SZIF z roku 2004 nebylo uvedeno rozdělení finančních prostředků z EU a z ČR. V tomto roce byl realizován pouze program „Méně příznivé oblasti“.

2 Současný vývoj zemědělství a zemědělské politiky České republiky

Podstatným rysem dnešní doby je rozdílnost jednotlivých regionů z hlediska přírodních podmínek a s tím spojené rozdíly v zemědělství. Kvůli těmto nedostatkům poskytuje Evropská unie finanční prostředky pro zlepšení poměrů v daných oblastech. Zároveň se i Česká republika podílí na odstraňování nedostatků, a to finančními prostředky.

2.1 Národní dotace

Národní dotační programy jsou financovány pouze z národních zdrojů a jsou určeny na regionální rozvoj České republiky.

Podle Zásad⁸ lze poskytnout dotaci osobě, která splňuje dané podmínky a podmínky uvedené u jednotlivých programů. Žadatelem je i subjekt, který bude poskytovat finanční prostředky jiné fyzické nebo právnické osobě. Žadatelem nemůže být např. osoba, která nemá trvalý pobyt na území ČR, organizační složka státu, příspěvková organizace atd. Samostatně se podává žádost o dotaci za každý dotační program a za každý předmět dotace, resp. za každou sazbu předmětu dotace. MZe zaručí, že na přiznané žádosti bude poskytnuta stejná sazba jako u jednotlivých programů, u nichž je sazba dotace stanovena do určité částky. Při poskytování dotací se postupuje podle daných rozpočtových pravidel.

Každý rok se zabýval jinými dotačními programy, některé se např. promítaly do dalšího období, měnily se nebo vznikaly nové. Pro rok 2008 existuje několik dotačních programů, které jsou zaměřeny na určité oblasti podpor, např. včelařství, podpora poradenství v zemědělství, podpora restrukturalizace ovocných sadů, podpora zpracování zemědělských produktů apod. K určitému datu musí být kola žádostí ukončena. Ukončení přijímání žádostí je rozdílné u jednotlivých dotačních programů. Vývoj financování dotačních programů ukazuje následující tab. 2.1.

⁸ Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2008 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Tab. 2.1 Vývoj financování dotačních programů v letech 1997 – 2006 (v mil. Kč)

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Dotace podle dotačních programů	2 374	4 820	2 136	3 732	2 531	2 373	1 804	1 723	1 513	1 633

Zdroj: Zelené zprávy 1997 – 2005, Souhrnná zpráva 2006, vlastní zpracování.

Poznámka: Zelené zprávy roku 2006 a 2007 nejsou zatím zpracované, proto je rok 2006 zpracován na základě Souhrnné zprávy MZe z roku 2006.

Při MMR pro rok 2008 existují dva dotační programy, a to Podpora obnovy venkova a Podpora bývalých vojenských areálů k obecnímu využití.

Program Podpora obnovy venkova se zaměřuje na podporu venkova. Dotace je poskytnuta prostřednictvím třech dotačních titulů. Dotace je u třech dotačních titulů poskytnuta podle výše celkových nákladů a je u každého jiná.

Program Podpora bývalých vojenských areálů k obecnímu využití se zabývá přeměnou plochy k novému využití veřejných služeb k obecnímu nebo jinému podnikatelskému záměru. Dotace je poskytnuta prostřednictvím dvou dotačních titulů. Výše dotace je poskytnuta podle výše celkových nákladů.

V roce 2008 došlo k omezení národních podpůrných programů, ačkoli ve struktuře zemědělských dotací tvoří nejmenší položku. V roce 2008 se má vyplatit 950 milionů korun, což bylo oproti roku 2007 o 344 milionů korun méně. Původně se nepočítalo s podporou propagace potravin Klasa a současně se snížil také příspěvek na likvidaci odpadů ze zemědělské živočišné produkce. Zemědělský výbor připravil komplexní pozměňovací návrh, kterým se původně zvýšily dotace o 210 milionů korun.

Finanční prostředky z národních dotací se využívají na různé projekty, strategie a na investování do daného odvětví. Jsou tedy nezbytnou součástí financování zemědělství a rozvoje venkova.

2.2 Podpory z Evropské unie spolufinancované dotacemi z národních zdrojů České republiky

Důležitým dokumentem České republiky pro čerpání finančních prostředků z EU je Národní strategický referenční rámec ČR na období 2007 – 2013 (NSRR ČR). V České republice budou financovány z fondů EU základní strategie a prioritní oblasti, které vymezuje NSRR ČR. ČR může získat v následujících letech cca 770 mld. korun ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti prostřednictvím operačních programů, které vycházejí z NSRR ČR.

2.2.1 LEADER ČR

V programovacím období 2007 – 2013 není program LEADER ČR realizován, je součástí osy IV a současně Programu rozvoje venkova. Spadá tedy do tématických operačních programů. Slabá ekonomická situace jednotlivých venkovských oblastí vede ke vzniku spolupráce prostřednictvím místních akčních skupin, k rozvojové strategii jednotlivých mikroregionů, ke vzniku projektů v sociální oblasti a hospodářskému rozvoji venkova.

Program LEADER ČR se zabývá zlepšením kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického prostředí venkova a zhodnocení kulturního a přírodního dědictví.

Program LEADER ČR je určen mikroregionům, které mají hustotu maximálně 120 obyvatel na km² a počet obyvatel je 10 000 až 100 000. Toto kritérium vymezuje území působnosti místních akčních skupin (MAS) a platí pro celé území ČR, s výjimkou území hlavního města Prahy a měst s více než 25 000 obyvateli.

Místní akční skupiny musí realizovat svůj Strategický plán Leader. Podpora je poskytnuta pouze těm místním akčním skupinám, které splní kritéria dané SZIF. Mezi taková kritéria můžeme zařadit např. dostatečné finanční, lidské a hospodářské zdroje. MAS budou vybrány Hodnotitelskými komisemi složenými z jednotlivých expertů. Výběry probíhají ve dvou kolech. Podmínkou také je, že rozvojová strategie musí být zpracována na principu partnerství⁹. Podpory se budou vztahovat na projekty spolupráce na národní nebo nadnárodní

⁹ Princip partnerství zahrnuje úzkou spolupráci mezi Evropskou Komisí a odpovídajícími orgány na národní, regionální a místní úrovni, určeným každým členským státem pro všechny etapy programů.

úrovni. Projekty budou vybírány SZIF na základě splněných podmínek a dosaženého bodového ohodnocení.

Příjemci, žadatelé podpory, mohou být fyzické a právnické osoby, na něž se na rozhodovací úrovni vztahuje limit dotace 50 % z celkových přijatelných nákladů. Příjemci mohou být i obce, svazky obcí a neziskové organizace, které působí v daném mikroregionu a na něž se vztahuje limit dotace 80 % z celkových přijatelných nákladů. Podnikatelské subjekty vykonávající registrovanou hlavní nebo vedlejší zemědělskou nebo lesnickou činnost, musí mít sídlo i místo podnikání v daném mikroregionu. Příjemci limitu jsou MAS, ve které se na rozhodovací úrovni účastní minimálně 50 % soukromých partnerů (neziskové organizace, ekonomičtí a sociální partneři) a kteří vypracovali záměr vycházející z rozvojové strategie. Koneční příjemci podpory jsou fyzické nebo právnické osoby, včetně obcí nebo neziskových organizací, které předkládají konkrétní investiční projekty.

2.2.2 Přímé platby

Reforma Společné zemědělské politiky přinesla pro zemědělce výraznou změnu ve vyplácení podpor ve formě přímých plateb. Zemědělci mohou nadále produkovat jednotlivé komodity, reagovat na poptávku na trhu a sledovat vývoj trhu. Při této volnosti ale může dojít k nepříznivým jevům, které mohou mít vliv např. na následné zanedbání obhospodaření půdy. Na základě toho musí zemědělci dodržovat podmínky nazývané souhrnně jako Cross-Compliance.

Cross-Compliance

Cross-Compliance byla poprvé nastíněna již v Agendě 2000. Systém Cross-Compliance můžeme nazvat někdy jako křížová shoda či křížový soulad. Důležitým aspektem je shoda s 19 evropskými normami, které se zaměřují na oblast životního prostředí, nezávadnosti potravin, zacházení s hospodářskými zvířaty, zdraví zvířat a rostlinolékařství a veřejného zdraví. Při volnosti hospodaření zemědělců může dojít, jak již bylo zmíněno, k nepříznivým jevům. Na základě toho EU vymezila zákonné požadavky na hospodaření

(Statutory Management Requirements – SMR) a pravidla dobrých zemědělských a environmentálních podmínek (Good Agricultural and Environmental Conditions – GAEC). Je důležité jejich respektování, je to jedna ze základních požadavků pro plnění podmínek výplaty přímých plateb („Single Payment Scheme“ – SPS – volně překládáno jako „jednotná platba na podnik“).

Při vstupu České republiky do EU je uplatňován jednotný systém platby na plochu (Single Area Payment Scheme – SAPS), což je zjednodušená forma přímých plateb. Protože bude ČR tento systém plateb využívat až do konce roku 2008, bude jednotná platba na podnik uplatňována až od 1. 1. 2009. Do té doby se čeští zemědělci budou seznamovat se systémem plateb a doplňovat si informace spojené s tímto systémem. Informace jim může poskytovat také Ministerstvo zemědělství ČR. Zemědělci mohou tedy tak předejít nepříjemným problémům a sankcím.

Vedle plateb SAPS je také poskytována národní doplňková platba (Top-Up). Aby se mohly národní doplňkové platby poskytovat, musí splňovat podmínky dané evropskou legislativou. Každoročně jsou národní doplňkové platby dány Evropské komisi ke schválení. Nové členské státy, které aplikují SAPS, musely zajistit oddělení národních doplňkových plateb od produkce. Zároveň to platí pro národní doplňkové platby, které jsou v režimu SPS. Top-Up se zaměřuje na podpory v oblasti chmelu, lnu na vlákno, plodin, brambor, chovu skotu, ovcí a případně koz.

Mezi další platby řadíme platby v rámci méně příznivých oblastí (LFA), platby v rámci oblastí Natura 2000 na zemědělské půdě, podpora pro pěstování energetickým plodin (EP) a oddělená platba za cukr (SSP).

Pro vyplácení přímých plateb platí nejen systém Cross-Compliance, ale také podpory vyplácené z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Cílem tohoto systému je ochrana životního prostředí v rámci zemědělské výroby.

Zemědělci obdrží přímé platby jen tehdy, jestliže podle reformy SZP dodrží předem dané podmínky stanovené předpisy EU. Sankce se budou vztahovat i na přímé platby, pokud zemědělci poruší příslušné předpisy na hospodaření. Sankce se budou týkat i přímých plateb v souvislosti s vyplácením z EAFRD. „Prozatím¹⁰ se vazba sankce na dotaci má týkat plateb za přírodní znevýhodnění poskytovaných zemědělcům v horských oblastech, plateb zemědělcům ve znevýhodněných oblastech jiných než horských, plateb v rámci NATURA 2000,

¹⁰ V minulosti bylo diskutováno zavedení podmínky Cross-Compliance pro všechny platby EAFRD.

plateb souvisejících se směrnicí 2000/60/ES¹¹, agroenvironmentálních titulů a plateb na podporu dobrých životních podmínek zvířat. Podmínka Cross-Compliance bude uplatňována i u některých opatření zasahujících do oboru lesnictví, zalesnění zemědělské půdy, plateb v rámci lesních území NATURA 2000 a leso-environmentálních plateb.“¹²

V ČR je standard GAEC uplatňován již od 1. 5. 2004. Pro české zemědělce je také od tohoto data důležité jejich plnění jednou z podmínek pro výplatu přímých plateb. Dobré zemědělské a environmentální podmínky jsou dány těmito opatřeními:

- 1) „nerušení krajinných prvků, kterými jsou meze, terasy, skupiny, dřeviny, stromořadí a travnaté údolnice;*
- 2) vyloučení pěstování kukuřice, brambor, řepy, bobu setého, sóji a slunečnice na půdních blocích, popřípadě dílech půdních bloků, s průměrnou sklonitostí převyšující 12 stupňů;*
- 3) zapracování kejdy nebo močůvky do půdy nejdéle do 24 hodin po jejich aplikaci, s výjimkou řádkového přihnojování porostů hadicovými aplikátory, na půdních blocích popřípadě dílech půdních bloků, s evidovaným druhem zemědělské kultury orná půda a s průměrnou sklonitostí převyšující 3 stupně, pokud tuto aplikaci nevylučuje zvláštní právní předpisy;*
- 4) vyloučení změny zemědělské kultury travní porost na zemědělskou kulturu orná půda;*
- 5) napálení bylinných zbytků na půdních blocích, popřípadě na dílech půdních bloků.*“¹³

Standard SMR je uveden v 19 předpisech EU. Předpisy se skládají z 5 nařízení, která jsou aplikována do 14 směrnic. Těchto 19 standardů přesto vyvolává značné obavy ze strany zemědělců. V České republice je ale značná část standardů úspěšně aplikována a značná část zemědělců je v současnosti dodržuje. Mezi skupiny SMR můžeme zařadit tzv. environmentální směrnice, které se týkají ochrany přírody, vod a půdy. Zaměřují se dále

¹¹ Rámcová směrnice o vodě.

¹² PĚLUCHA, M. a kol. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. 1. vyd. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2006, str. 74.

¹³ *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, Květen 2007 [cit. 23. února 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/PRV_oficiln_schvlen.pdf, str. 201.

na problémy, které vznikly zemědělcům v souvislosti s hnojením půdy, používáním agrochemie a různých technologií, které negativně působí na různé formy života. Druhou skupinou je legislativa pro identifikaci a evidenci zvířat. Zaměřuje se na ovce, hovězí dobytek, kozy a na hospodářské zvířectvo. Smyslem druhé skupiny je větší důraz na veterinární kontroly, potravinovou bezpečnost, ale i jednodušší kontrola pro účely dotací. Třetí skupinou je legislativa zaměřená na zdraví zvířat a lidí a bezpečnost potravin. Týká se užívaných nebo dříve dostupných látek, které mohou zanechat v mase a jiných potravinách živočišného původu látky nebezpečné pro spotřebitele. Poslední skupinou jsou tzv. welfare-ové směrnice, jejichž smyslem je zabezpečení řádného etického zacházení se všemi hospodářskými zvířaty.

2.3 Fondy programovacího období 2007 – 2013

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) není již součástí strukturálních fondů, jako tomu bylo v minulém programovacím období 2000 – 2006. Nespadá tedy do politiky hospodářské a sociální soudržnosti, nýbrž spadá do Společné zemědělské politiky EU. EAFRD také navazuje na operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, Horizontální plán rozvoje venkova a iniciativy LEADER. Finanční prostředky z tohoto fondu slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a potravinářství a k rozvoji venkovských oblastí. Fond bude poskytovat finanční prostředky nejen zemědělcům, ale i podnikatelům, obcím atd., kteří také hrají důležitou úlohu v oblasti zemědělství. Jsou z něho hrazeny finanční prostředky na projekty předložené do Programu rozvoje venkova, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo zemědělství České republiky.

Evropský zemědělský záruční fond (EAGF) slouží k vyplácení přímých plateb a reguluje trh se zemědělskými výrobky. Je doplňkovým fondem k Evropskému zemědělskému fondu pro rozvoj venkova.

Evropský rybářský fond bude plnit cíle Společné rybářské politiky, bude podporovat nejen mořský rybolov, ale také vnitrozemský rybolov a zvyšovat konkurenceschopnost rybolovu. Finanční prostředky budou použity na modernizaci plavidel, trvale udržovat rozvoje oblasti rybářství, podporovat organizace, které se touto oblastí zabývají atd. Na základě nařízení EFF byl vypracován Operační program Rybářství na období

2007 – 2013. OP Rybářství vychází z Národního strategického plánu pro oblast rybařství a zaměřuje se na oblasti, které spadají pod cíl Konvergence, s výjimkou hlavního města Prahy. EU ponechá na členských státech, do jakých oblastí budou poskytovat finanční prostředky. Komise zkontroluje, zda finanční prostředky poskytnuté do daných oblastí, odpovídají společným rybářským cílům.

2.4 Rozvoj venkova a zemědělství v programovacím období 2007 – 2013

Venkovské oblasti zabírají většinu celkové plochy zemí, které tvoří Evropskou unii. V těchto oblastech působí zemědělci a lidé a vytváří tak podmínky nejen pro zemědělskou výrobu, ale také pro aktivity spojené s volným časem.

Za základní faktor lze považovat vytváření optimálního ekonomického a sociálního prostředí pro venkovské obyvatele. Evropská unie se proto zaměřuje na oblast zemědělství a rozvoj venkova, na které poskytuje řadu finančních prostředků. Existují dvě politiky EU v souvislosti rozvoje venkova a zemědělství, a to Společná zemědělská politika (SZP) a politika hospodářské a sociální soudržnosti (HSS).

Mezi cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti patří cíl Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a poslední třetí cíl Evropská územní spolupráce. Cíl „Konvergence“ je určen na podporu nejméně rozvinutých členských zemí a regionů v rozšířené EU. Podporuje regiony, které mají HDP na obyvatele nižší než 75 % průměru rozšířené EU. Dále to také platí pro regiony postižené s tzv. statistickým efektem, které mají HDP na obyvatele větší než 75 % průměru rozšířené EU a zároveň s HDP na obyvatele nižším než 75 % průměru EU-15. Podpora je také určena pro členské státy s HNP větším než 90 % průměru rozšířené EU. Pro regiony, které se nekvalifikovali pro cíl „Konvergence“ platí cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“, který se zaměřuje na podporu pozitivních ekonomických změn v průmyslových, venkovských a městských oblastech. Cíl „Evropská územní spolupráce“ je realizován ve formě přeshraničních, meziregionálních a nadregionálních operačních programech. Je zaměřen na specifické problémy v těch oblastech, které jsou rozděleny národními hranicemi. Mezi hlavní priority patří např. podpora rozvoje vědy a výzkumu, řízení vodních zdrojů a podpora životního prostředí.

Původním cílem Společné zemědělské politiky byla podpora zemědělství, která se zaměřila na systém dotací pro zemědělce. Prostřednictvím těchto dotací se vytvořily podmínky pro kvalitní život na venkově srovnatelný se životem lidí ve městech. Nový směr SZP je označován jako její druhý pilíř. *„Cílem je vytvořit udržitelný rámec pro budoucí rozvoj venkova prostřednictvím zvyšování jeho konkurenceschopnosti, vytváření podmínek pro udržení a vznik nových pracovních příležitostí na venkově, diversifikace činnosti zemědělců a dalších podnikatelů na venkově pro ekonomický rozvoj venkova a vytváření nových zdrojů příjmů jeho obyvatel pro stabilizaci venkovského osídlení.“*¹⁴

Změny v zemědělství měly také vliv na rozvoj venkova, které vedly EU k přijetí zásadní reformy Společné zemědělské politiky na období 2007 – 2013. Politika rozvoje venkova byla v uplynulých programovacích obdobích součástí Politiky soudržnosti. V novém období byla plně přesunuta do SPZ.

V programovacím období 2007 – 2013 působí v oblasti venkova a zemědělství Evropský zemědělský garanční fond (EAGF) a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD). Evropský rybářský fond (EFF) se zaměřuje na oblast rybářství. V souvislosti se zemědělstvím i rozvojem venkova zde působí Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), Evropský sociální fond (ESF) a Fond soudržnosti. Při Ministerstvu pro místní rozvoj s účastí zástupců řídicích orgánů programů financovaných ERDF, ESF a Fondu soudržnosti je prováděna koordinace s politikou soudržnosti prostřednictvím Meziresortní koordinační skupiny.

2.4.1 Programování rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013

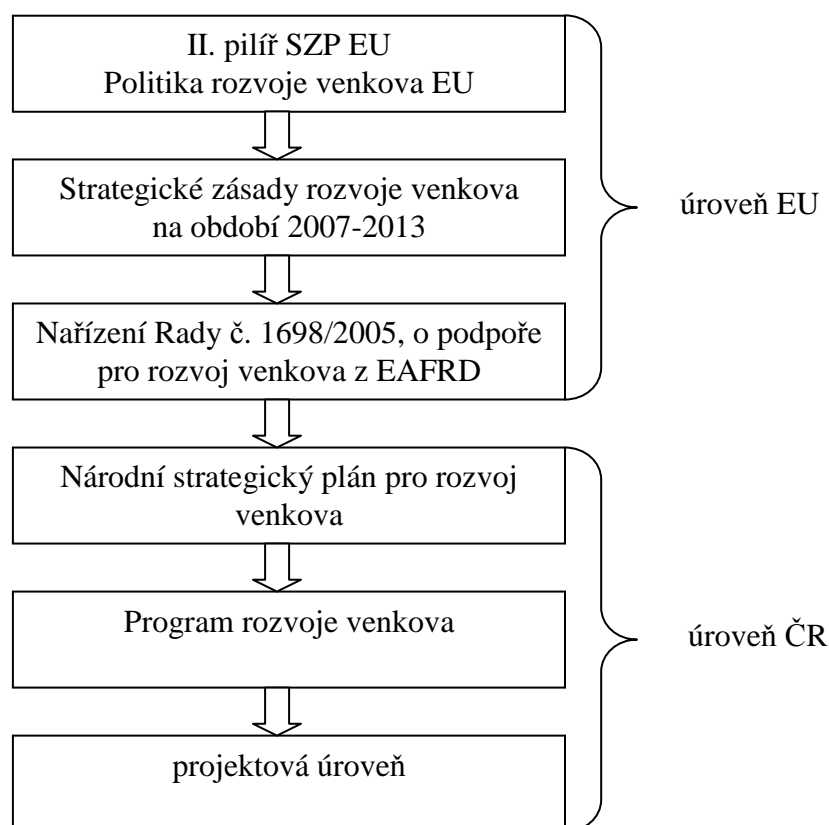
PRV je programový dokument, který byl připravený Ministerstvem zemědělství ČR ve spolupráci s partnerskými subjekty pro poskytování dotací na zemědělství a rozvoj venkova v programovacím období 2007 – 2013.

Podpory rozvoje venkova a zemědělství se sloučilo v jeden dokument, který umožnil koncentraci finančních prostředků pro tyto oblasti. Mezi základní strategické dokumenty na úrovni EU patří Politika rozvoje venkova EU – EAFRD, Strategické zásady rozvoje venkova na období 2007 – 2013 a Nařízení Rady o podpoře pro rozvoj venkova

¹⁴ PĚLUCHA, M. a kol. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. 1. vyd. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2006, str. 84 – 85.

z EAFRD č. 1698/2005. Pod úroveň ČR patří Národní strategický plán pro rozvoj venkova, Program rozvoje venkova a poslední členění je projektová úroveň. Propojenost jednotlivých strategických dokumentů nám ukazuje obr. 2.1.

Obr. 2.1 Základní strategické dokumenty politiky rozvoje venkova v období 2007 – 2013

Zdroj: PĚLUCHA, M. a kol. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*, str. 88.

Politika rozvoje venkova

V programovacím období 2007 – 2013 Politika rozvoje venkova doplňuje politiku podpory trhu a podpory SZP, přijímá obecné cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti a přispívá k dosažení priorit uvedené v Lisabonské a Göteborgské strategii.

K naplňování cílů Lisabonské strategie¹⁵ přispějí opatření Programu rozvoje venkova ve všech jejích oblastech, a to:

- společnost založená na znalostech;
- vnitřní trh a podnikatelské prostředí;
- udržitelný rozvoj;
- trh práce.

Göteborgská konference¹⁶ se objevuje v Programu rozvoje venkova v souvislosti se zaváděním opatření k trvale udržitelným systémům zemědělského hospodaření a k vytváření trvale udržitelných pracovních míst.

Strategické zásady rozvoje venkova EU

Strategické zásady stanovují hlavní priority a cíle rozvoje venkova v programovacím období 2007 – 2013. Priority můžeme rozdělit na:

- horizontální (průřezové) priority (všechny osy PRV) – zaměřují se např. na zvýšenou integraci venkova do informační společnosti;
- priority spojené s konkurenceschopností (osa I PRV) – soustředí se např. na přenos znalostí a inovací při produkci potravin;
- priority spojené s ekologickým obhospodařováním krajiny (osa II PRV) – zabývá se např. ochranou životního prostředí na venkově;
- priority spojené s širším rozvojem venkova (osa III PRV) – zaměřuje se např. na vytváření nových pracovních míst ve venkovských oblastech;
- priority pro zlepšení řízení a mobilizaci přirozeného vnitřního rozvojového potenciálu venkovských oblastí (osa IV PRV).

¹⁵ Lisabonská strategie byla přijata Radou Evropy v Lisabonu v roce 2000. Je navržena pro období 2000 – 2010 a zaměřuje se na dosahování udržitelného hospodářského růstu a sociální soudržnosti.

¹⁶ Göteborgská konference (strategie) byla přijata v Göteborgu v roce 2001 a doplňuje Lisabonskou strategii o třetí pilíř, a to environmentální. Zaměřuje se na udržitelný rozvoj prostřednictvím globálního řešení.

Nařízení rady o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova č. 1698/2005

Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova, který byl zpracován v souladu s nařízením Rady o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova č. 1698/2005 a prováděcími pravidly uvedené normy. Tento dokument stanovuje obecná pravidla pro podporu a financování, kterou poskytuje Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, popisuje cíle a strategický kontext politiky, pravidla partnerství, programování, kontroly a monitoringu. Na oblast rybářství se zaměřuje samostatný fond Evropský rybářský fond.

Národní strategický plán pro rozvoj venkova České republiky na období 2007 – 2013

Národní strategický plán je určitým referenčním rámcem. Vymezuje strategické priority jednotlivých os, které jsou odvozeny z celkové SWOT analýzy agrárního sektoru a z podrobné analýzy jednotlivých os.

NSP rozvíjí priority rozvoje zemědělství a venkova podle jednotlivých krajů ČR, jejich specifika a zaměření dané opatřením NSP.

Osy NSP jsou zpracovány takovým způsobem, aby nedocházelo k jejich překrývání. Následkem by mohlo být snížení konečného výsledku v souvislosti s navrhovaným opatřením.

Národní strategický plán rozvoje venkova zajišťuje sounáležitost s akcemi financované z Fondu soudržnosti, Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského rybářského fondu a Evropského sociálního fondu na daném území a v dané oblasti.

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013

PRV rozpracovává NSP do jednotlivých opatření, zaměřuje se na jednotlivé osy, včetně finančních částek.

PRV obsahuje také:

- analýzu silných a slabých stránek, zvolenou strategii pro řešení a následné vyhodnocení;
- zdůvodnění zvolených priorit s ohledem na Strategické pokyny Společenství a Národní strategický plán rozvoje venkova;
- informace o osách a opatřeních, včetně ukazatelů a cílů;
- finanční plán;
- stanovení vhodného postupu financování podle PRV (část veřejných a soukromých výdajů) a doplňkové vnitrostátní financování;
- prvky důležité pro hodnocení podle pravidel hospodářské soutěže;
- informace o doplňkovosti programu souvisejících s financováním nástroji SZP, politiky soudržnosti a Společenství pro rybolov;
- prováděcí opatření k programu;
- určení partnerů a výsledky konzultací.

PRV, který rozpracovává NSP, je platný pro venkovské regiony celé ČR. Fond EAFRD se zaměřuje na finanční prostředky pro venkovské oblasti. Každý členský stát EU se samostatně rozhoduje, které oblasti budou venkovské. Fond EAFRD se nezabývá oblastmi, které jsou městské. ČR vymezuje venkovské oblasti podle OECD s modifikacemi jednotlivých os, priorit i opatření.

Osa I se zabývá zlepšením konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, podporuje inovace a zpracování a využití biomasy. Přispívá také k vytváření pracovních míst, rozvoje trhu a kvality produkce.

Osa II v opatřeních přispívá ke zlepšování životního prostředí a krajiny, chrání životní prostředí prostřednictvím Nature 2000. Bere v potaz akční plán v souvislosti s ekologickým zemědělstvím, sdělení Komise EU o obnovitelných zdrojích energie nebo o změnách klimatu.

Osa III se zabývá zlepšením života ve venkovských oblastech, vytváří pracovní příležitosti, podporuje cestovní ruch a vytváří příznivější prostředí pro hospodářství.

Osa IV se zaměřuje na zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomiky venkova a zhodnocení kulturního a přírodního dědictví venkova současně spolu s administrativní schopností venkova.

Každá osa se člení na jednotlivá opatření, která jsou zaměřena na konkrétní oblast podpory. Podrobné členění os je zobrazeno v příloze č. 3.

Pro osu II platí geografické omezení pro oblasti povodí, LFA a Natura 2000. Omezení osy III se zaměřuje na realizaci projektů umístěných na území obce do 2000 obyvatel. Osa IV se vztahuje na venkovské mikroregiony, což jsou venkovská území s 10 000 až 100 000 obyvateli na celém území ČR, kromě hlavního města Prahy a měst s více než 25 000 obyvateli. Další osy se mohou provádět na celém území ČR, kromě hlavního města Prahy. Určitou výjimkou jsou agroenvironmentální opatření, která se mohou provádět na celém území ČR.

Poznatky z Lisabonské strategie růstu a zaměstnanosti se objevují v ose III v oblasti vytváření pracovních míst, v ose I přispívají ke zvýšení konkurenceschopnosti podniků. Göteborgská strategie se promítá v ose II v souvislosti s trvale udržitelným zemědělským hospodařením a v ose III trvale udržitelnou tvorbou pracovních míst. Kjótský protokol¹⁷ se objevuje v ose II se zmírňováním klimatických změn a pěstováním rychle rostoucích dřevin a jejich využitím. V I a III ose se Kjótský protokol zaměřuje na pěstování a využití biomasy.

Finanční prostředky jsou přiřazeny na jednotlivé osy, priority a opatření, které jsou definovány v NSP. Jednotlivé finanční prostředky nám ukazuje tab. 2.2.

Tab. 2.2 Alokace finančních prostředků podle os a priorit, roční průměr 2007 – 2013

Priority / osy	Veřejné zdroje		
	Celkem (euro)	EAFRD (euro)	ČR (euro)
Osa I celkem	120 074 642	90 055 982	30 018 661
Osa II celkem	277 962 693	222 022 787	55 939 906
Osa III celkem	90 793 376	68 095 032	22 698 344
Osa IV celkem	25 138 450	20 110 760	5 027 690

Zdroj: Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013, vlastní zpracování.

¹⁷ Kjótský protokol je protokol k Rámcové úmluvě OSN o klimatických změnách. Průmyslové země se zavázaly snížit emise skleníkových plynů o 5,2 %.

K Programu rozvoje venkova patří i určité orgány, které mají povinnosti k PRV. Samostatným řídicím orgánem je Ministerstvo zemědělství ČR. Zprostředkující subjekt, zároveň nepovinný orgán, může zřídit MZe. Platební agenturu zastupuje Státní zemědělský intervenční fond. Mezi další orgány můžeme zařadit monitorovací výbor, místní akční skupiny, kompetentní výbor a certifikační orgán zastupuje Ministerstvo financí ČR. Evropská síť rozvoje venkova a Národní síť rozvoje venkova zajišťují sběr dat, jejich zpracování a šíření informací, provádí různé vzdělávací akce, vyměňuje zkušenosti a informace a podporuje program LEADER.

2.5 Státní zemědělský intervenční fond

Státní zemědělský intervenční fond je akreditovanou platební agenturou. Znamená to, že je zprostředkovatelem finančních podpor z EU a národních zdrojů. V rámci společné zemědělské politiky jsou finanční prostředky poskytovány z Evropského zemědělského záručního fondu, z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a z Evropského rybářského fondu.

SZIF kontroluje a administruje platby:

a) z Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF)

- „v rámci společných organizací trhu;
- v rámci intervenčních opatření;
- poskytování vývozních subvencí ve vazbě na vývozní licence;
- přímé platby (režim jednotné platby na plochu);¹⁸
- dále např. administraci vývozních a dovozních licencí, administraci záruk, administrace národní značky kvalitních potravin KLASA, vybírání finančních dávek z výroby cukru atd.

b) z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD)

- zaměření na všechny 4 osy a na technickou pomoc

¹⁸ Státní zemědělský intervenční fond [online]. 2008 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na Internetu: http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/o_nas~nase_cinnosti.

c) z Evropského rybářského fondu

- podpora rybářství

Národní značku KLASA spravuje od roku 2004 Odbor pro marketing SZIF a již od roku 2003 ji uděluje ministr zemědělství kvalitním potravinářským a zemědělským výrobkům. Národní značka kvality KLASA napomáhá spotřebitelům a odběratelům k lepší orientaci při identifikaci typických domácích produktů, k prezentaci jejich kvality v porovnání s konkurenčními potravinami. Značka je propůjčována na tři roky. Její vlastnictví může být po třech letech prodlouženo, ale také může být odebrána při zhoršení kvality výrobků či porušení podmínek. Státní zemědělská a potravinářská inspekce kontroluje a posuzuje kvalitu a složení výrobků.

V rámci kapitoly MZe je rozpočet SZIF každoročně projednán vládou ČR, zemědělským výborem Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a schvaluje je Poslanecká sněmovna.

Základními finančními zdroji rozpočtu SZIF jsou dotace ze státního rozpočtu ČR a z EU uvolňované prostřednictvím kapitoly Mze na přímé platby, na platby v Programu rozvoje venkova, na platby v programu Horizontální plán rozvoje venkova, na společnou organizaci trhu (vývozní subvence, finanční podpory, dotace a intervenční nákupy) a na činnost marketingu. Samostatně jsou ostatní zdroje, které tvoří např. úvěry od bank nebo tržby z prodeje atd.

2.6 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond

PGRLF subvencuje části úroků z úvěrů, poskytuje záruky na úvěry podnikatelským subjektům v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a průmyslu, který se zabývá zpracováním produkce ze zemědělské výroby. Vedle toho plní PGRLF úkoly podle potřeb Ministerstva zemědělství ČR.

Prostředky PGRLF získává formou dotace ze státního rozpočtu (z kapitoly MZe) a z vlastní činnosti. PGRLF každoročně vydává Výroční zprávu PGRLF a informuje tak o výsledcích své činnosti a hospodaření.

Mezi dva velké programy patří ZEMĚDĚLEC a PŮDA. Program Zemědělec se zaměřuje na rozvoj zemědělských subjektů, kdy příjemce investuje především do strojního zařízení, vybavení či technologických celků. Takto podporovaná investice musí sloužit ke snížení výrobních nákladů, zlepšení či modernizaci. Program Půda se zabývá nákupem nestátní zemědělské půdy, včetně trvalých porostů (sadů, vinic, chmelnic), za účelem hospodaření na této půdě.

Fond byl také velkým iniciátorem při povodních. Zemědělcům byly poskytnuty jednorázové půjčky na obnovu hospodaření, které se staly nevratnou dotací. PGRLF českým zemědělcům poskytuje širokou informovanost, maximální otevřenost a individuální přístup ke každému klientovi.

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond bude českým zemědělcům sloužit nejen v dnešní době, ale i v budoucnu. Při svém správném fungování bude podporovat české zemědělce takovým způsobem, aby byly čeští zemědělci konkurenceschopní a srovnatelní s jinými zeměmi EU. Vývoj podpor PGRLF ukazuje následující tab. 2.3.

Tab. 2.3 Vývoj podpor fondu v období 1997 – 2006 (v mil. Kč)

Rok	Výše úvěru ¹⁾	Poskytnuté garance	Poskytnuté dotace	Vyplaceno celkem
1997	14 622	4 788	2 893	2 702
1998	9 299	2 307	1 951	2 682
1999	7 695	1 138	1 389	2 208
2000	5 323	876	751	1 606
2001	6 369	1 129	987	1 333
2002	7 361	1 365	1 005	1 267
2003	6 088	1 714	620	964
2004	7 963	2 306	906	880
2005	5 098	605	643	814
2006	6 530	831	697	705

Zdroj: Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, dostupné na <http://www.pgrlf.cz/pgrlf/hospodareni.php>, vlastní zpracování.

Poznámka: 1) Výše zprostředkovaného úvěru.

3 Budoucnost zemědělství a zemědělské politiky České republiky

Budoucností českého zemědělství se zabývá již zmíněný Program rozvoje venkova na období 2007 – 2013. Do konce programovacího období bude mít české zemědělství dostatečné finanční prostředky pro zlepšení svého postavení na trhu. Nyní se objevuje otázka, jak to bude vypadat po tomto programovacím období.

V programovacím období 2007 – 2013 by se mělo formou programu změnit mnoho věcí, které souvisí se zemědělstvím. Měla by se zlepšit konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví, životní prostředí a krajina, kvalita života ve venkovských oblastech atd. Zemědělci si mohou polepšit i formou přímých plateb, ale i několika již zmiňovanými evropskými fondy. V daném období je dán také důraz na zemědělství, které je vyvážené mezi ekologickým, ekonomickým a sociálním přístupem. Je to tedy období, které je pro české zemědělce příležitostí v mnoha oblastech.

Jak to tedy bude vypadat po programovacím období 2007 – 2013? Odpovědi na tuto otázku můžeme najít i v minulém programovacím období. Dojde ke změně operačních programů, buď k jejich sloučení nebo k vytvoření nových operačních programů. Fondy, které souvisí se zemědělstvím, budou nadále fungovat a poskytovat takové finanční prostředky jako doposud. Z hlediska přímých plateb víme, že od 1. 1. 2009 má dojít ke změně. Na „scénu“ má přijít nová forma přímých plateb a to jednotná platba na podnik. S touto formou se čeští zemědělci již seznamují, mají dostatečné množství informací, které jim odpoví na řadu otázek. Nevidím tedy problém s pozdější aplikací tohoto systému.

V dalším programovacím období dojde, podle mého názoru, i k vytvoření či k pokračování Programu rozvoje venkova. Bude se zabývat oblastmi, které nebyly dostatečně splněny nebo nedošlo k jejich naplnění v dané oblasti, případně budou oblasti více rozvíjeny.

I nyní víme, že dochází k rozvoji agropodnikání a že určité místo zaujímá i ekologické zemědělství, které je stále na vzestupu. V jiných zemích sice dochází k rozvoji agropodnikání, ale já mám pocit, že v České republice se o tom až tak často nemluví a ani o tom není moc slyšet. Zemědělci se v ČR spíše zabývají „ověřenou kapitolou“.

V budoucnu by dále mohlo dojít k budování konkurenceschopných farem, ke stabilizaci českého zemědělství, k podpoře kvalitních, cenově přijatelných a spotřebitelsky aktivních potravin a k minimalizaci výrobních nákladů.

I dnes je často diskutovaným tématem restituce půdy. Mělo by dojít k řešení problematiky restituce a umožnit a pomoci českým zemědělcům při nákupu půdy. Až devadesát procent českých zemědělců totiž hospodaří na pronajaté půdě, což v jiných státech není. Aby se dosáhla stabilizace českého zemědělství, mělo by dojít k posílení slabého postavení prvovýrobců na trhu. S tím souvisí i samotná minimalizace byrokratické zátěže prvovýrobců a zpracovatelů. V roce 2007 vznikla pod MZe pracovní skupina „Půda“, která má za úkol vytvořit strategii nakládání s půdou. Mezi hlavní úkoly skupiny patří dokončit restituční procesy, umožnit přístup vlastníkům na zcelené pozemky či vyváženě uspořádat vlastnické a uživatelské vztahy.

3.1 Protesty zemědělců

Stále diskutovaným tématem je cena pšenice a vepřového masa. Víme, že na vzestupu je cena pšenice a ječmene. Prodává se především do Polska a Německa. Na druhé straně zemědělci nejsou spokojeni s cenou vepřového masa. A jaký je důvod nespokojenosti? Na chov prasat jsou vysoké náklady, které souvisí právě se zdražením pšenice. Ukončení činnosti hrozí i několika významným firmám. Zemědělci proto prostřednictvím Agrární komory požadují kompenzace, i přesto, že čeští zemědělci mají v tomto roce rekordní finanční prostředky na podporu zemědělství. Přes 140.000 zemědělců ročně dostává miliard korun na dotacích. Další miliardová dotace není nutná. Protesty zemědělců ale mohou být brzy v České republice takové jako v cizině. A to jsou čeští zemědělci mírnější, než třeba protesty zemědělců ve Francii či Polsku. Pozice tuzemských zemědělců bude i nadále sílit. Potravinářská komora se má brzy stát členem Agrární komory. Zemědělci se tak spojí se zpracovateli, aby mohli tláčit na obchodní řetězce a na stát.

Za nějaký čas by ale mohly jít opět ceny vepřového masa nahoru. Je to dáno tím, že chovatelé omezí produkci kvůli nízkým cenám, což povede k nedostatku masa na trhu a k následnému zdražení. Podle předsedy Agrární komory Jana Veleby¹⁹ by takové situace

¹⁹ MAŘÍK, M. *Jan Veleba: Stát zapomněl zemědělce „pohládit“* [online]. 2007, [cit. 7. března 2008]. Dostupné na Internetu: http://domaci.ihned.cz/c3-22451930-002000_d-stat-zapomnel-zemedelce-pohladit.

mohl vyřešit nově zřízený fond – pojištění rizik. Fond by poskytoval finanční prostředky např. v případě rozsáhlého sucha. Na tomto fondu by se mohli podílet i pojišťovny, stát a zemědělci. Je tedy otázkou, kdy se něco takového zřídí.

3.2 Produkce biopotravin

Rok od roku počet ekologických zemědělců roste. Je to způsobeno tím, že v tom čeští zemědělci vidí dobrou podnikatelskou příležitost. V současné době poptávka po biopotravinách převyšuje nabídku na trhu. K rozvoji výrobců biopotravin dochází i na základě podpor investičních projektů v rámci Programu rozvoje venkova. Proto si myslím, že by bylo dobré, aby i nadále docházelo k podpoře českých zemědělců, kteří se rozhodnout podnikat v oboru biopotravin.

Největší výhodou biopotravin je jejich kvalita. Evropská unie udělala výzkum, podle kterého mají biopotraviny vyšší obsah antioxidantů a dalších látek důležitých pro zdraví než klasické potraviny. Kontrolní organizace dohlížející na ekologické farmy a výroby biopotravin touto činností pověřují obvykle ministerstvo zemědělství. Biopotraviny poznáme podle označení „BIO“ a podle příslušného kódu kontrolní organizace jako KEZ o. p. s., ABCERT GmbH a BIOKONT CZ, s. r. o. Biopotraviny mohou být i označeny logem EU. Od roku 2009 bude na obale označení logem EU pro všechny členské země povinné.

Nárůst ekologických zemědělců a výrobců biopotravin je také díky podpoře ministerstva zemědělství. „V posledním období jsme se zaměřili na propagaci výhod ekologického zemědělství mezi spotřebiteli. Jejich zvýšená poptávka po biopotravinách přesvědčila zemědělce i zpracovatele, že produkce biopotravin je dobrá podnikatelská příležitost. A to nás největší propagační akce teprve čeká, v nejbližší době se rozběhne tříletá státní kampaň na zvýšení informovanosti široké veřejnosti o biopotravinách, kterou bude z 50 % spolufinancovat Evropská unie,“ vysvětlil důvody nárůstu ministr zemědělství Petr Gandalovič.²⁰

²⁰ Produkce biopotravin je dobrá podnikatelská příležitost [online]. Únor 2008, [cit. 4. března 2008]. Dostupné na Internetu: http://komora.cz/hk-cr-top-02-sede/podpora-podnikani-v-cr/oborove-informace/prumysl-a-doprava/art_24270/produkce-biopotravin-je-dobra-podnikatelska-prilezitost.aspx.

3.3 Spotřeba průmyslových hnojiv

Se zemědělstvím je často spojena otázka spotřeby průmyslových hnojiv. Podle výroční zprávy Asociace evropských výrobců průmyslových hnojiv EFMA (European Fertiliser Manufacturers Association) se do roku 2017 spotřeba průmyslových hnojiv (NPK) ve státech EU-15 sníží, ale v nových členských státech se bude i nadále zvyšovat.

Změnami ve struktuře pěstovaných plodin a chovu hospodářských zvířat bude spotřeba průmyslových hnojiv ovlivněna. Spotřeba průmyslových hnojiv se má v příštích deseti letech v EU-27 zvýšit až o 3,6 % a nejvíce se na této spotřebě mají podílet právě nové členské státy. Růst spotřeby průmyslových hnojiv vychází z relativně nízké úrovně.

Podle výroční zprávy EFMA se bude poptávka po dusíkatých hnojivech podněcovat také postupující rozvoj odvětví biomasy a biopaliv. Odvětví biomasy a biopaliv bude při výrobě potřebovat větší množství zemědělských surovin a bude se tedy i zvyšovat zájem o navýšení hektarových výnosů půdy, které budou potřeba při výrobě biomasy a biopaliv. Tyto důvody mohou částečně nahradit negativní vlivy reformy Společné zemědělské politiky EU na spotřebu dusíkatých draselných hnojiv. Průmyslová hnojiva se v současně době aplikují v EU-27 na asi 138 mil. ha, z toho je 24 % na travních porostech a 9 % na plochách s víceletými porosty, což je např. chmelnice nebo vinice. Zbývající procenta se uplatňují na orné půdě. Z celkové plochy se 43 % využije na plochách obilovin.

Během dalších deseti let se předpokládá významný růst produkce obilovin, zejména kukuřice a pšenice. Je to dáno tím, že se zvyšuje zejména poptávka po bioenergetických produktech. Pravděpodobně poklesne výroba cukrovky a s tím spojená plocha na pěstování cukrovky. Na druhé straně ale poroste pěstování olejnatých plodin, zejména řepky. Výsledkem bude, že plocha na pěstování řepky poroste a poptávka po hnojivech pro plochy krmných plodin poklesne. Je to způsobeno přechodem k extenzivnějšímu chovu hospodářských zvířat. Podle výroční zprávy EFMA ale může dojít k jinému poměru, což by mohlo být způsobeno zrušením mléčných kvót EU.

3.4 Vliv klimatických změn na zemědělství

Vlivem klimatických změn na zemědělství došlo k vyšším výnosům obilí a špatné úrodě cukrovky. Na jedné straně má vyšší koncentrace oxidu uhličitého v atmosféře pozitivní vliv na úrodu obilí, na druhé straně sucho způsobuje menší výnosy cukrovky. Je tomu skutečně tak? Odrážejí tyto dvě skutečnosti význam klimatických změn na produkci? Jenom hospodařící zemědělci ví, jaká je skutečnost. Oblast zemědělství a jeho růst či pokles se odvíjí právě od počasí. V příštích desetiletích klimatické změny mohou výrazně ovlivnit zemědělství jakýmkoli způsobem. Je jasné, že klimatické změny jen tak nezastavíme, proto musí zemědělství a venkov najít nějaké řešení. Časem by se mohlo na tomto problému podílet stále více vědeckých institucí, obcí, politických kruhů, samotní zemědělci, ale i veřejnost.

Klimatické změny se týkají nejen českého zemědělství, je to globální problém, který se snaží vyřešit řada zemí.

Na konci roku 2007 byla zveřejněna zpráva, kterou zpracoval Ústav biodiverzity Institutu Johanna Heinricha von Thünen pod vedením Dr. Michaela Schallera a Prof. Dr. Hanse-Joachima Weigela. Ve zprávě se autoři zaměřují na problémy související s globálními a klimatickými změnami a možnými následky těchto změn.

„Například pšenice může ze zvýšené koncentrace oxidu uhličitého v atmosféře profitovat, bude ale mít nižší nárůst průměrného výnosu než tomu bylo ještě před několika lety. U řepky má zvyšující se teplota negativní vliv na obsah oleje v semenech, což je nepříznivý parametr v případě jejího využití jako biopaliva, ale na druhé straně má pozitivní vliv na obsah bílkovin, což je výhodou v případě použití ke zkrmení hospodářským zvířatům. Zemědělec musí kromě jiného reagovat na očekávaný scénář týkající se teplot nebo sucha výběrem vhodných odrůd plodin ve svém regionu.“²¹

3.5 Investice zemědělců se vyplatí

Po uzavření cukrovaru se zemědělské družstvo rozhodlo, že investují do výstavby stanice na výrobu elektřiny ze speciálních odrůd kukuřice. Energii, kterou získali

²¹ Vliv klimatických změn na zemědělství [online]. Únor 2008, [cit. 4. března 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.agronavigator.cz/default.asp?ids=0&ch=1&typ=1&val=70962>.

z obnovitelných zdrojů, dodávají již do sítě firmy ČEZ. Nápad takto investovat se podařilo zemědělcům v Bohuňovicích na Olomoucku, kteří přestali pěstovat cukrovou řepu po uzavření německého cukrovaru. Povolení na zkušební provoz získalo zemědělské družstvo v polovině ledna roku 2007 a postupně výkon provozu navyšují podle množství bioplynu. Zemědělské družstvo přimíchává do kukuřičné siláže kejdu a směs zahřívají tak, aby se hmota rozkládala na metan. Takto získaný plyn dále spalují ve speciálně upravených motorech. Zemědělské družstvo získalo dotace z Evropské unie, která pokryla až přes padesát procent nákladů na výstavbu. Zemědělské družstvo věří, že se jim investice vrátí a počítají dokonce i s dalším navýšením výkonu stanice.

Obec Laškov na Prostějovsku odmítla plánovanou bioplynovou stanici na výrobu tzv. regenerativní energie z obnovitelných zdrojů, ale souhlasila s postavením solárního panelu. Zemědělská společnost Uniagris Pěnčín chtěla v prostorách laškovské farmy postavit bioplynku, ale nakonec s tímto projektem nepořídila. Zastupitelstvo obce nakonec souhlasilo s dalším návrhem společnosti Uniagris Pěnčín, a to s vybudováním solárního parku. Vybudování solárního parku pomůže naplnit direktivu Rady Evropy, aby Česká republika do roku 2010 produkovala deset procent elektrické energie z obnovitelných zdrojů.

3.6 Vlastní komentář

Zemědělství je a vždy bude oblast, která bude neustále diskutována. V zemědělství by se mělo provést několik opatření vedoucí k rozvoji konkurenceschopnosti a stabilizaci českého zemědělství.

V této kapitole jsem se zaměřila na několik témat, která mě zaujala buď v novinách, nebo na internetu. Myslím si, že tato témata budou v zemědělství hrát důležitou roli.

Protesty zemědělců proti cenám vepřového masa jsou dle mého názoru opodstatněné. Dováží se k nám levnější maso z ciziny a čeští zemědělci nejsou schopni nabídnout takovou cenu, která by byla přijatelná pro český trh a pro české spotřebitele. Nepokryli by tak náklady spojené s produkcí vepřového masa. Proto by si mělo nejen ministerstvo zemědělství, instituce spojené se zemědělstvím, samotní zemědělci, ale také

široká veřejnost uvědomit, že by byla škoda takové odvětví nechat zaniknout. Je důležité najít rozumné řešení.

Produkce biopotravin je další oblastí, která půjde v budoucnosti do popředí. Stále více obyvatel si uvědomuje, že investování do svého zdraví sice něco stojí, ale dělají to pro sebe. I když se o tom stále mluví, neuvědomuji si, že by veřejnost byla nějakým způsobem informována, jak jsou biopotraviny vyráběny, na kde jsou vyráběny a proč jsou produkovány. Vystává dále otázka, zda jsou biopotraviny skutečně tak ekologické, jak je propagováno. O biopotravinách jsem se nedozvěděla ani z novin, časopisů, ani z televize, pouze jsem je našla v obchodním řetězci. Sice jsem už dříve něco slyšela o ekologicky nezávadných potravinách, ale nikdo mi nevysvětlil, co to vlastně biopotraviny jsou.

Spotřeba průmyslových hnojiv se bude podle výzkumů v nových členských státech nadále zvyšovat. Pozastavuji se nad tím, proč? Souvisí to možná se zmíněnými klimatickými změnami. Proto je obilí neustále ošetřováno proti plísním způsobenými nadměrnými srážkami. Při produkci biomasy a biopaliv je potřeba jiný hektarový výnos půdy a jiná spotřeba průmyslových hnojiv. Spotřeba průmyslových hnojiv se odvíjí i od řady jiných faktorů, je to například rozloha půdy, druh plodiny, která se na půdě pěstuje. S nadměrným použitím průmyslových hnojiv sice nesouhlasím, ale se stálými změnami klimatu se bez toho asi neobejdeme. Je nutnost pěstovat plodiny, abychom byli nějakým způsobem konkurenceschopní na trhu.

Klimatické změny silně působí na produkci plodin. Zemědělství je silně závislé na počasí. Jaké je počasí, takovou úrodu čeští zemědělci mohou očekávat. V některém roce se daří obilí, v jiném roce můžeme očekávat úrodu cukrovky. Bohužel, klimatické změny jsou stále častěji rozdílné a negativní vlivy na zemědělskou produkci jsou větší. Rok od roku můžeme očekávat výkyvy a v příštích několik let můžeme být svědky buď krásné úrody, nebo nedostatku plodin na trhu zemědělských potravin.

V budoucnosti by mohlo české zemědělství ve výrobě bioplynu vyniknout. Zemědělská družstva by mohla začít výrobu i bez ohledu na uzavření cukrovarů. Vidím v tom šanci, kterou by byla škoda nevyužít. I vzhledem k neustálým výkyvům počasí, která pěstování cukrové řepy příliš nevyhovují. V budoucnosti by to mohlo dojít tak daleko, že cukrovou řepu bude pěstovat jen minimální počet zemědělských družstev.

České zemědělství se v budoucnosti bez podpor neobejde. Je tu sice několik příčin, které by mohly negativně působit na zemědělství, ale máme tu dostatečnou oporu

nejen v oblasti národních podpor, ale také ve finančních prostředcích z EU. Na toto období existuje Program rozvoje venkova, který se těmito změnami a příčinami a zabývá a zaměřuje se na jejich řešení. I v budoucnosti bude zemědělství oblastí, která bude stále více diskutována.

České zemědělství má naději, že bude stále více konkurenceschopnější a lepší ve srovnání s ostatními zeměmi nejenom Evropské unie, ale také s jinými zeměmi ve světě. Máme možnosti v oblastech jako agropodnikání, produkce biopotravin a mnoho dalších, možná dosud neprobádaných oblastí.

Závěr

Podpory vložené do českého zemědělství významným způsobem ovlivňují české zemědělství a českou zemědělskou politiku. Jakým způsobem bude české zemědělství stabilizované a konkurenceschopné na trhu, záleží na úrovni poskytovaných podpor nejen z Evropské unie, ale také z národních zdrojů České republiky.

V úvodu bylo cílem prozkoumat podpory českého zemědělství a proměny, které podpory prodělaly v průběhu několika let a v průběhu programovacích období.

Zemědělství procházelo složitým vývojem nejen v roce 1989, ale také v období transformace českého zemědělství a při vstupu České republiky do Evropské unie 1. května 2004. Vstup České republiky do Evropské unie znamenal pro české zemědělství velký zlom a pokrok při získávání finančních prostředků. Po uplynutí programovacího období 2000 – 2006 Česká republika získala podporu prostřednictvím národních zdrojů, ale i díky fondům Evropské unie. Česká republika obdržela finanční prostředky pomocí přímých plateb, strukturálních fondů, operačních programů, předvstupního programu SAPARD či Horizontálního plánu rozvoje venkova. Program SAPARD znamenal pro Českou republiku získání finančních prostředků při plnění podmínek *acquis communautaire*, které se vztahovaly ke Společné zemědělské politice, ke strukturálním změnám v jednotlivých zemědělských sektorech a na venkově.

Programovací období 2007 – 2013 přineslo novou kapitolu do českého zemědělství. Vznikl Program rozvoje venkova České republiky, který pro české zemědělství a českou zemědělskou politiku znamenal cestu k dalšímu získávání finančních prostředků. Zaměřením na konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví, kvalitu života ve venkovských oblastech, zlepšování životního prostředí a krajiny se Program rozvoje venkova České republiky zabývá českým zemědělstvím. V daném programovacím období dochází ke vzniku zcela nových fondů, které nejsou součástí strukturálních fondů. Je to Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, Evropský zemědělský záruční fond a Evropský rybářský fond. Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví a jsou z něho hrazeny finanční prostředky na projekty v rámci Programu rozvoje venkova. Evropský zemědělský záruční fond je doplňkovým fondem k Evropskému zemědělskému fondu pro rozvoj venkova a slouží k vyplácení přímých

plateb a k regulaci trhu. Evropský rybářský fond se zaměřuje na zvyšování konkurenceschopnosti v oblasti rybolovu.

Budoucnost podpor českého zemědělství závisí na okolnostech, které jsou v dnešní době často diskutovaným tématem. S budoucností podpor souvisí i vývoj klimatu, ekologické zemědělství, produkce biopotravin a vznik např. nových fondů, či nových programů zaměřených na problematiku českého zemědělství a venkova.

Při psaní bakalářské práce jsem si stále dokola pokládala otázku, zda je české zemědělství dostatečně podporováno ve srovnání s jinými zeměmi. Po dokončení bakalářské práce jsem na tuto otázku byla již schopna odpovědět. České zemědělství je dostatečným způsobem podporováno jak ze strany České republiky, tak ze strany Evropské unie. Česká republika na české zemědělce nezapomíná a nejen prostřednictvím Agrární komory dochází k naplnění požadavků českých zemědělců. Myslím si, že čeští zemědělci nejsou dostatečným způsobem informováni o možnosti podpor z fondů České republiky, tak ani z fondů Evropské unie. Mohlo by tedy dojít k většímu zaměření marketingu na poskytování informací českým zemědělcům.

Při psaní bakalářské práce jsem čerpala především ze Zelených zpráv vydávaných Ministerstvem zemědělství ČR, z Výročních zpráv publikovaných Státním zemědělským intervenčním fondem, z Programu rozvoje venkova na období 2007 – 2013 a publikací souvisejících s Evropskou unií.

Seznam použité literatury

Knihy a časopisy

- [1] PĚLUCHA, M. a kol. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007 – 2013 v kontextu reformy SZP EU*. 1. vyd. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2006. 162 s. ISBN 80-86684-42-3.
- [2] SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. 1. vyd. Ostrava: Repronis, 2003. 114 s. ISBN 80-7329-023-5.
- [3] VILAMOVÁ, Š. *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0.
- [4] ZLÝ, B. *Evropská unie*. 1. vyd. Karviná: Slezská univerzita, 1996. 168 s. ISBN 80-85879-31-X.
- [5] ZLÝ, B. *Integrační procesy ve světové ekonomice*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2004. 233 s. ISBN 80-248-0592-8.

Články a noviny

- [6] JAVŮRKOVÁ, J. *Prognóza spotřeby průmyslových hnojiv do roku 2017 v Evropské unii* [online]. 2008, [cit. 7. března 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.agronavigator.cz/default.asp?ids=0&ch=1&typ=1&val=70981>.
- [7] MAŘÍK, M. *Jan Veleba: Stát zapomněl zemědělce „pohládit“* [online]. 2007, [cit. 7. března 2008]. Dostupné na Internetu: http://domaci.ihned.cz/c3-22451930-002000_d-stat-zapomnel-zemedelce-pohladit.
- [8] MAŘÍK, M. *Zemědělci táhnou Prahou* [online]. 2007, [cit. 7. března 2008]. Dostupné na Internetu: http://domaci.ihned.cz/c4-10149550-22452650-002000_d-zemedelci-tahnou-na-prahu.

- [9] NEHASILOVÁ, D. *Vliv klimatických změn na zemědělství* [online]. 2008, [cit. 7. března 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.agronavigator.cz/default.asp?ids=0&ch=1&typ=1&val=70962>.
- [10] KAMBERSKÝ, P. *Když čuníci jdou* [online]. 2007, [cit. 7. března 2008]. Dostupné na Internetu: http://domaci.ihned.cz/c3-22452210-002000_d-kdyz-cunici-jdou.
- [11] *Čím budou podmíněny platby zemědělcům od roku 2009?*. Ministerstvo zemědělství ČR. 2006 [cit. 1. března 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.mze.cz/Index.aspx?ch=74&typ=1&val=37753&ids=0>.
- [12] *Evropská unie, mezinárodní spolupráce a bezpečnost*. Úřad vlády ČR, MF ČR, Mze ČR a MPSV ČR. 2007 [cit. 9. března]. Dostupné na Internetu: <http://www.zmenyprobudoucnost.cz/prectete-si/program-vlady/ix-evropska-unie-mezinarodni-spolupraci-a-bezpecnost.aspx>.
- [13] *Konkurenceschopné farmy a kvalitní potraviny*. Hospodářská komora ČR. 2007 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na Internetu: http://www.komora.cz/hk-cr/zpravodajstvi/art_22965/konkurenceschopne-farmy-a-kvalitni-potraviny.aspx.
- [14] *Laškov na solární park kývl*. Prostějovský týdeník. 2008, č. 14, roč. 18, s. 3.
- [15] *Produkce biopotravin je dobrá podnikatelská příležitost*. Hospodářská komora ČR. 2008 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na Internetu: http://www.komora.cz/hk-cr-top-02-sede/podpora-podnikani-v-cr/oborove-informace/prumysl-a-doprava/art_24270/produkce-biopotravin-je-dobra-podnikatelska-prilezitost.aspx.
- [16] *Roste počet výrobců biopotravin i ekologických zemědělců*. Hospodářská komora ČR. 2007 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na Internetu: http://www.komora.cz/hk-cr/zpravodajstvi/art_23760/roste-pocet-vyrobcu-biopotravin-i-ekologickych-zemedelcu.aspx.
- [17] *Zemědělci vyrábějí elektřinu z kukuřice*. Prostějovský deník. 2008, č. 57, s. 4. ISSN 1801-9846.
- [18] *Zemědělství*. Úřad vlády ČR, MF ČR, Mze ČR, MPSV ČR. 2007 [cit. 7. března 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.zmenyprobudoucnost.cz/prectete-si/program-vlady/vii-zemedelstvi.aspx>.

Dokumenty a zprávy

- [19] *"Cross-Compliance" - Zákonné požadavky na hospodaření.* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2006 [cit. 1. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://81.0.228.70/attachments/Cross_compliance.pdf.
- [20] *Národní strategický plan rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, Prosinec 2006 [cit. 13. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://kostelec.czu.cz/UAE/SEA/EAFRD/NSP_ver030306K.pdf.
- [21] *Národní strategický referenční rámec České republiky 2007 – 2013* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, Červenec 2007 [cit. 13. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/NOK/NSRR_final_1.pdf.
- [22] *Národní značka klasa* [online]. 2006 [cit. 3. dubna 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.mze.cz/Index.aspx?ids=556&ch=75&typ=1&val=37254>.
- [23] *Organisation for Economic Co-Operation and Development. Czech Republic: Agricultural Support Estimate / Total Transfers* [online]. 2008 [cit. 17. března 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.oecd.org/dataoecd/44/33/35043806.xls>.
- [24] *Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond* [online]. 2006 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.pgrlf.cz/pgrlf/cinnost.php>.
- [25] *Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond* [online]. 2006 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.pgrlf.cz/pgrfl/hospodareni.php>.
- [26] *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, Květen 2007 [cit. 23. února 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/PRV_oficiln_schvlen.pdf.
- [27] *Přehled zemědělských politik – Česká republika.* Centrum pro spolupráci s ekonomikami v přechodném období, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 1996.

- [28] *Souhrnná zpráva 2006* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, Leden 2008 [cit. 18. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.mze.cz/UserFiles/File/budinova/Zemedeslvti.pdf>.
- [29] *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. 2008 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na Internetu: http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/o_nas~nase_cinnosti.
- [30] *Výroční zpráva SZIF 2000* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, Květen 2001 [cit. 19. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.szif.cz/irj/go/km/docs/apa_anon/cs/dokumenty_ke_stazeni/o_nas/nase_cinnosti/1150451196406.pdf.
- [31] *Výroční zpráva SZIF 2001* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, Květen 2002 [cit. 19. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.szif.cz/irj/go/km/docs/apa_anon/cs/dokumenty_ke_stazeni/o_nas/nase_cinnosti/1150451162484.pdf.
- [32] *Výroční zpráva SZIF 2002* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, Květen 2003 [cit. 19. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.szif.cz/irj/go/km/docs/apa_anon/cs/dokumenty_ke_stazeni/o_nas/nase_cinnosti/1150451136609.pdf.
- [33] *Výroční zpráva SZIF 2003* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, Květen 2004 [cit. 19. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.szif.cz/irj/go/km/docs/apa_anon/cs/dokumenty_ke_stazeni/o_nas/nase_cinnosti/1150451116359.pdf.
- [34] *Výroční zpráva SZIF 2004* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, Květen 2005 [cit. 19. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.szif.cz/irj/go/km/docs/apa_anon/cs/dokumenty_ke_stazeni/o_nas/nase_cinnosti/1150451086421.pdf.
- [35] *Výroční zpráva SZIF 2005* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, Květen 2006 [cit. 19. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.szif.cz/irj/go/km/docs/apa_anon/cs/dokumenty_ke_stazeni/o_nas/nase_cinnosti/1150450094671.pdf.
- [36] *Výroční zpráva SZIF 2006* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, Květen 2007 [cit. 19. března 2008]. Dostupné na World Wide Web:

http://www.szif.cz/irj/go/km/docs/apa_anon/cs/dokumenty_ke_stazeni/o_nas/nase_cinnosti/1188557427933.pdf.

- [37] *Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 1997 „Zelená zpráva”* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2003 [cit. 5. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.mze.cz/attachments/ZZ1997.pdf>.
- [38] *Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 1998 „Zelená zpráva”* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2003 [cit. 5. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.mze.cz/attachments/zz98.pdf>.
- [39] *Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 1999 „Zelená zpráva”* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2003 [cit. 5. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.uzpi.cz/publikace/zz99.pdf>.
- [40] *Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 2000 „Zelená zpráva”* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2003 [cit. 5. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.mze.cz/Index.aspx?tm=1&off=0&ids=0&ch=77&typ=3&val=0&search=1>.
- [41] *Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 2001 „Zelená zpráva”* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2003 [cit. 5. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.mze.cz/attachments/zz2001.pdf>.
- [42] *Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 2002 „Zelená zpráva”* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2003 [cit. 5. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.mze.cz/attachments/ZZ2002.pdf>.
- [43] *Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 2003 „Zelená zpráva”* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2004 [cit. 5. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.mze.cz/attachments/zelená_zpráva_za_rok_2003.pdf.
- [44] *Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 2004 „Zelená zpráva”* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2005 [cit. 5. března 2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.mze.cz/Index.aspx?ids=537&ch=73&typ=1&val=38261>.
- [45] *Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 2005 „Zelená zpráva”* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky,

2006 [cit. 5. března 2008]. Dostupné na World Wide Web:
<http://www.mze.cz/Index.aspx?ids=537&ch=73&typ=1&val=38251>.

Legislativa

- [46] Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.
- [47] Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů.
- [48] Zákon č. 35/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu), ve znění pozdějších předpisů.
- [49] Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2008 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam zkratk a symbolů

AEO	Agroenvironmentální opatření
ČR	Česká republika
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGF	Evropský zemědělský záruční fond
EAGGF	Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
EFF	Evropský rybářský fond
EFMA	Asociace evropských výrobců průmyslových hnojiv European Fertiliser Manufactures Association
EFS	Evropský sociální fond
EK	Evropská komise
EP	Podpora pro pěstování energetických plodin
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
EU	Evropská unie
FIFG	Finanční nástroj pro rybolov
GAEC	Pravidla dobrých zemědělských a environmentálních podmínek Good Agricultural and Environmental Conditions
HDP	Hrubý domácí produkt
HPRV	Horizontální plán rozvoje venkova
HSS	Politika hospodářské a sociální soudržnosti
LFA	Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními

MAS	Místní akční skupiny
MZe	Ministerstvo zemědělství České republiky
NSP ČR	Národní strategický plán pro rozvoj venkova České republiky
NSRR ČR	Národní strategický referenční rámec České republiky
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj Organisation for Economic Co-Operation and Development
OP	Operační program
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PRV	Program rozvoje venkova
SAPS	Jednotný systém platby na plochu Single Area Payment Scheme
SFTR	Státní fond tržní regulace
SMR	Zákonné požadavky na hospodaření Statutory Management Requirements
SPS	Přímé platby Single Payment Scheme
SSP	Oddělená platba za cukr
SVE	Severovýchodní Evropa
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
Top-Up	Národní doplňková platba

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že údaje o bakalářské práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé bakalářské práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 16. dubna 2008

Eva Dvorská

Hluchov 131
798 41 Kostelec na Hané